

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК**

**ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ(ПМК)
з навчальної дисципліни СОЦІОЛОГІЯ
підготовки бакалавра
для студентів за напрямом підготовки
6.140103 – «Туризм»**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
правознавства
3 вересня 2015 року
протокол № 1
Зав. кафедри
проф. Стрельніков В. Ю

Полтава – 2015

Перелік питань для підсумкового модульного контролю

1. Особливості предмета і об'єкта соціології як науки.
2. Структура соціологічної системи знань, функції соціології.
3. Місце соціології в системі суспільствознавства, її зв'язок з іншими гуманітарними науками.
4. Методи, категорії, закони соціології.
5. Зародження соціально-політичних теорій у Стародавньому Світі.
6. Погляди на суспільні проблеми у часи Середньовіччя.
7. Соціальні теорії Відродження.
8. Розвиток соціального знання у Новий час.
9. Роль О.Конта у становленні соціології як науки.
10. Соціологічні погляди Г.Спенсера.
11. Соціологічна теорія Е.Дюркгейма.
12. Внесок М.Вебера в становлення соціології.
13. Соціологічні погляди П.Сорокіна.
14. Формальна соціологія Г.Зіммеля.
15. Основні напрями сучасної зарубіжної соціології.
16. Розвиток соціологічних теорій в Україні.
17. Формування української суспільно-політичної думки у ХІХст.
18. Суспільство, його ознаки та типи.
19. Соціальна спільнота як складова соціальної системи. Види соціальних спільнот.
20. Соціальна структура суспільства, її складові. Маргіналізація.
21. Соціальні процеси їх класифікація.
22. Соціальна група як суб'єкт суспільного життя. Види соціальних груп.
23. Соціальні інститути, їх види та функції.
24. Соціальна стратифікація, її чинники.
25. Типи стратифікаційних систем.
26. Соціальна мобільність, її типи і види.
27. Соціальний статус і соціальна роль особистості.
28. Соціологічне дослідження, його види та функції.
29. Характеристика методів соціологічних досліджень.
30. Анкетування та вимоги до складання анкет.
31. Економіка як соціальне утворення. Категорії соціології економіки.
32. Безробіття як соціальна проблема. Форми безробіття.
33. Соціальний конфлікт, його функції.
34. Управління соціальним конфліктом, методи його вирішення.
35. Види соціальних конфліктів.
36. Особистість як предмет соціологічного вивчення.
37. Поняття та структура особистості.
38. Соціальна типологія особистості.
39. Соціалізація особистості, її етапи та агенти.
40. Аномічні явища у суспільстві. Девіантна поведінка.
41. Сім'я як соціальний інститут, її функції.
42. Соціальні функції політики.
43. Соціологічне визначення культури, форми види та типи культури.

44. Роль і функції культури як соціального інституту.
45. Масова культура та її особливості.
46. Система освіти, її соціальні функції.
47. Соціологія управління, її основні категорії.
48. Соціологія молоді.
49. Соціальні потреби та інтереси особистості.
50. Соціальні функції релігії.

Практичні завдання до підсумкового контролю знань

Завдання 1.

Визначте і розпишіть, які соціальні статуси із «статусного набору» визначеного Робертом Мертоном Ви маєте на сьогоднішній день, обґрунтовуючи зміст відповідного статусу.

Завдання 2.

Визначте, до якої спільноти можна віднести нижче запропоновані соціальні спільноти, охарактеризуйте їх, попередньо давши їм визначення:

1) до масової соціальної спільноти:

а) за кількістю; б) за тривалістю в часі; в) за щільністю зв'язків;

2) чи до соціальної групи:

а) первинна; б) вторинна; в) формальна; г) неформальна.

1. Члени клубу «Шкіряний м'яч».
2. Студентська група.
3. Сім'я.
4. Концертна аудиторія.
5. Футбольна команда.
6. Трудовий колектив.
7. Кримські татари.
8. Прихожани церкви «Відродження».
9. Учасники з'їзду аграріїв.
10. Редколегія журналу «Здоров'я».
11. Члени партії «Демократичні ініціативи».
12. Молодь села.
13. Троє справжніх друзів.

Завдання 3.

Визначте три головні функції, які притаманні усім соціальним інститутам без винятку. Розподіліть, які із наведених функцій належать яким соціальним інститутам, впишіть їх у нижченаведену таблицю:

1. функція політичної соціалізації;
2. функція професійної соціалізації;
3. функція задоволення конкретних потреб людей;
4. науково-дослідна функція;
5. функція підтримки та розвитку суспільного поділу праці;
6. функція соціального управління;
7. функція посилення стимулів до праці;

8. репродуктивна функція;
9. генетична функція;
10. функція соціального контролю;
11. світоглядна функція;
12. ілюзорно-компенсаторна функція;
13. ціннісно-нормативна функція;
14. виховна функція;
15. господарсько-побутова функція.

Для всіх соціальних інститутів	
Соціальний інститут політики	
Соціальний інститут економіки	
Соціальний інститут сім'ї	
Соціальний інститут культури і освіти	
Соціальний інститут релігії	

Завдання 4.

З точки зору процесу інституціоналізації, про що можуть свідчити такі фактори як:

- а) зміна правил проведення виборів до місцевих органів влади вже в ході виборчої кампанії;
- б) неефективна робота системи організаційної комунікації, коли розпорядження вищої керівної ланки виконуються неточно або взагалі не виконуються, невідлагоджена система горизонтальних зв'язків в організації (наприклад: керівником дається розпорядження, працівниками воно не виконується).

Завдання 5.

Визначте, до якої групи процесів (загальні, особливі, соціетальні) відносяться наведені нижче процеси, попередньо давши визначення поняттю соціальний процес, аргументуйте свою відповідь:

- а) процес функціонування системи охорони здоров'я;

- б) процес урбанізації;
- в) процес виховання;
- г) процес глобалізації;
- д) процес управління системою охорони здоров'я;
- е) процес адаптації;
- є) процес функціонування соціального інституту;
- ж) процес дезорганізації;
- з) процес еволюції;
- і) процес стабілізації;
- й) процес реструктуризації підприємства;
- к) процес соціалізації;
- л) процес асиміляції;
- м) процес освіти.

Завдання 6.

Визначте, які із наведених нижче суспільств відносяться до історичних типів стратифікаційних систем закритої, відкритої чи змішаної. Обґрунтуйте, що значить закрыта, відкрита чи змішана стратифікаційна система. Назвіть конкретний історичний тип стратифікаційної системи:

1. Стародавня Індія;
2. Буржуазна Франція;
3. Стародавня Греція;
4. Феодальна Іспанія;
5. Японія ХІХ ст.;
6. Київська Русь Х ст.;
7. Росія ХVІІІ–ХІХ ст.;
8. Візантійська імперія ІV ст.;
9. Радянська Україна;
10. Імперіалістична Німеччина.
- 11.

Завдання 7.

Давши пояснення, що таке соціальна мобільність, проаналізуйте, до якого виду соціальної мобільності можна віднести той чи інший соціальний процес:

- а) студент, відчуваючи дискомфорт у групі, переходить з дозволу деканату в іншу групу;
- б) студент, отримавши три двійки на іспитах, відраховується із університету;

- в) студент за відмінне навчання та активну громадську діяльність відзначається іменною стипендією і обирається до ради університету;
- г) студент, працюючи офіціантом у вільний від навчання час, переходить на роботу до іншого ресторану, бо він розміщений ближче до його місця проживання;
- д) студент випускного курсу, працюючи у вільний від навчання час за плаваючим графіком на одній із фірм менеджером-стажером, отримавши диплом спеціаліста, зарахований у цій фірмі на посаду менеджера;
- е) студент випускного курсу за результатами рейтингу серед 28 студентів впродовж усього терміну навчання отримує сімнадцятий рейтинг, і, як результат, позбавляється права вступу до магістратури, про яку мріяв на першому курсі.

Завдання 8.

Відмітьте в таблиці, яким типом соціальної дії відповідають наведені нижче приклади. Аргументуйте свої відповіді, даючи визначення різним типам дій за Максом Вебером.

№	Приклади	Цілерациональна	Ціннісно-раціональна	Афектна	Традиційна
1	Капітан корабля не залишає судно, яке тоне				
2	Селянин сіє пшеницю				
3	Офіцер гусарського полку помирає від рани, отриманої на дуелі				
4	Державний гімн всі громадяни слухають стоячи				
5	Жінка біжить за потягом, в котрому від'їжджає її коханий				
6	Приймаючи гостя, господар пропонує йому сісти				
7	Господиня купує на базарі продукти до обіду				
8	Мати хлиськає нижче спиною розбещене дитинча				
9	Перед весіллям наречену вбирають у білу сукню				
10	Не маючи підручника вдома, студент іде працювати до читального залу бібліотеки				

Завдання 9.

Визначте, кому із учених у протосоціологічний період належать наступні думки: Демокріт, Платон, Арістотель, Августин Блажений, Нікколо Макіавеллі, Томас Гоббс, Томас Мор Жан Жак Руссо

	розробив принципи, що лягли в основу сучасної теорії соціального менеджменту;
	вважав, що громадяни добровільно обмежують власну свободу, отримуючи взамін надійний захист;
	наполягав на думці, що розвиток знань не тотожний розвитку мудрості людей, і що суспільство само привело себе до нещастя і страждань;
	розглядав розшарування суспільства, що є основою сучасної теорії соціальної стратифікації;
	вважав, що закони створюються людьми штучно, а істинні із них лише ті, що направлені на благо, при цьому рабство вважав законним і необхідним явищем;
	вважав, що все належить всім і ніхто нічим не володіє, наполягав на меритократії у суспільстві (наявність людей, гідних влади);
	визначав людину як політичну тварину;
	вважав, що суспільство процвітає, коли його основу складає більша частина середнього класу;
	на його думку громадянське суспільство породжене страхом одних проти інших, страх не роз'єднує, а об'єднує;
	вважав, що в основі відчуження одних людей від інших лежать загальнокультурні причини, зокрема, брехливість і фальш протискаються у стосунки між людьми;
	прихильник теорії християнського провіденціалізму, вважав, що розвиток суспільства – це випробування волі людей до добра, вищим ідеалом будь-якого суспільства є модель теократичної держави;
	вважав, що потреби людей є вчителями життя;
	вважав, що лідер має бути сильним, як лев і хитрим, як лис;
	вважав, що людина – істота соціальна, а саме її життя полягає у досягненні вищого блага через розумну діяльність.

Завдання 10.

Знайдіть відповідність між вказаним прізвищем і періодом. У якому хронологічному періоді розгорталась діяльність наступних учених, громадських чи державних діячів, які формували соціологічну думку України?

Станіслав Оріховський	(академічний XIX ст.).
Володимир Мономах	(академічний XIX ст.).
Олександр Потебня	(протосоціологічний, Козацька доба, XVIII ст.).
Стефан Зизанія	(протосоціологічний, XVIII ст.).
Микита Шаповал	(протосоціологічний, становлення Київської Русі V–XV ст.).
Іван Вишенський	(академічний XIX ст.).
Василь Каразін	(протосоціологічний, Козацька доба, XVI–XVII ст.).

Петро Могила	(академічний XIX ст.).
В'ячеслав Липинський	(протосоціологічний, Козацька доба, XVI ст.).
Інокентій Гізель	(академічний, початок XIX ст.).
Михайло Драгоманов	(протосоціологічний, Козацька доба, XVI–XVII ст.).
Максим Ковалевський	(протосоціологічний XV ст.).
Григорій Сковорода	(академічний, кінець XIX – поч. XX ст.).

Завдання 11.

Дайте відповідь на поставлене питання. Обґрунтуйте свою відповідь, використовуючи конкретні соціологічні категорії, попередньо давши їм визначення: соціальне, соціальне явище, соціальні відносини.

Жінка купує чотири путівки в будинок відпочинку в Криму, де вона та її сім'я будуть відпочивати два тижні. Визначте, що в цій ситуації зацікавило б соціолога в першу чергу:

- а) розглянув би придбання путівок відносно того, яким є бюджет сім'ї, структура та джерела доходів, рівень забезпечення інших потреб;
- б) з'ясував би, чому жінка обрала саме це місце для відпочинку з урахуванням природних і кліматичних умов;
- в) відмітив би, що разом із жінкою, яка купила путівки, їдуть відпочивати її чоловік та двоє дітей; зацікавився б тим, наскільки та яким чином вони могли вплинути.

Завдання 12.

Визначте, до якого виду можна віднести нижченаведені конфлікти:

- а) підлеглий прийшов до свого керівника з вимогою стабілізувати години його праці. За словами робітника, його робочий день перевантажений. Керівник у дуже жорсткій формі вказав на помилки в його роботі і відповів, що у зв'язку з цим години праці залишаться попередніми;
- б) підприємство «Ритм» заключило договір із залізницею на відправку вантажів власного виробництва. Але залізниця вчасно не подала залізничні вагони. Як наслідок, був зірваний план постачання. У зв'язку з чим були недоотримані і засоби на виготовлену продукцію;
- в) Ірина вчиться у престижному університеті на 5 курсі спеціальності міжнародна економіка. Досягла високих успіхів у навчанні, заклала підґрунтя для професійної кар'єри. Перемогла на університетському конкурсі «Найкращий спеціаліст у галузі «Міжнародна економічна діяльність» і отримала запрошення працювати за кордоном. Але у Ірини є молодий чоловік, кохана людина, яку вона не може зараз залишити. Вона вагається у

виборі: їхати за кордон і стати бізнес-леді, чи залишитися з коханою людиною на батьківщині і бути щасливою;

г) працівники одного відділу певної фірми давно планували на вихідних поїхати разом відпочивати за місто, до того ж їх відділ працював наполегливо. У п'ятницю ввечері в їх безпосереднього начальника виникли проблеми щодо виконання термінового завдання, і він наполіг, щоб вони взялися вирішувати ці проблеми у вихідні дні. Інакше під загрозою зриву опинився б украй вигідний для фірми контракт. Серед членів відділу склалися непорозуміння. Деякі члени відділу наполягали на праві відпочинку, інші пропонували підтримати керівника.

Завдання 13.

Хто з учених займався розробкою проблеми формування особистості у суспільстві? Знайдіть відповідність.

В. Ядов І. Кон	1.	Формування самосвідомості особистості розглядається як результат соціальної взаємодії (інтеракції), завдяки якій індивід здатен бачити себе «збоку», формувати свій образ через віддзеркалення свого «Я».
Дж. Хоманс П. Блау	2.	Учені пояснюють специфіку формування і розвиток соціальної активності особистості через категорію «соціальне очікування».
Д. Белл А. Турен О. Торфлер	3.	Теорія формування ідеальної особистості.
Р. Лінтон Т. Парсонс Р. Мертон	4.	Пошук шляхів виходу із постійного конфлікту особистості і суспільства у розробці «суспільної психотерапії».
Г. Блумер Т. Шибутані М. Кун	5.	Основна увага приділяється проблемі розвитку особистості у мінливому соціальному світі.
З. Фрейд Г. Салліван Е. Фромм	6.	Розвиток особистості постав як результат фіксації індивідом досвіду суспільної поведінки, що становить сукупність соціально прийнятих реакцій на стимули (необіхевіоризм).

Завдання 14.

Виберіть із кожної пари правильний варіант відповіді:

1.	а) тварин теж можна навчати; б) соціалізація притаманна не	2.	а) соціалізація закінчується у зрілому віці;
----	---	----	---

	лише людині, але й тваринам.		б) первинна соціалізація найбільш активно протікає в першій половині життя.
3.	а) соціалізація не включає освоєння соціальних ролей; б) соціалізація – кумулятивний процес накопичення соціальних навичок.	4.	а) ресоціалізація – звільнення від попередніх норм, цінностей і ролей; б) навчання – рудиментна форма соціалізації.

Завдання 15.

Становлення людини включає два відносно автономні, але нерозривно пов'язані процеси:

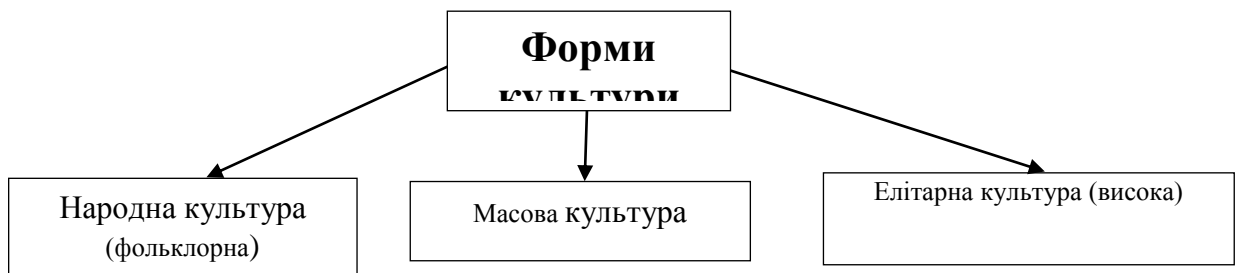
- натуральний – це процес фізичного дозрівання індивіда (розвиток певної системи природно детермінованих якостей);
- соціальний – визрівання індивіда як особистості (етапи залучення індивіда до людської культури, оволодіння суспільно-необхідними знаннями, нормами, цінностями).

Подумайте і обґрунтуйте свою відповідь на питання: чим обумовлена необхідність соціалізації особистості?

- а) біологічною конституцією людини;
- б) ні тим, ні іншим;
- в) і біологічними, і соціальними причинами.

Завдання 16.

Визначте, до якої з форм культури можна віднести нижченазвані твори:

- а) «Місячна соната» Л.О. Бетховена;
- б) телесеріал «Друзі»;
- в) роман О. Гончара «Собор»;
- г) колядки, щедрівки;
- д) циркова вистава;
- е) музичний шлягер;
- є) балет Чайковського «Лебедине озеро»;
- ж) казка «Котигорошко»;
- з) гопак (танок).

Завдання 17.

Як відомо, показником характеру праці є форма власності, ставлення працівників до засобів виробництва та своєї праці, розподільні відносини та соціальні відмінності, відповідно до яких виділяють види праці: проста й складна, творча і репродуктивна, фізична та розумова, ручна і механізована.

Визначте, про який вид праці йдеться у кожному випадку:

- а) молодь добровільно бере участь у акції з благоустрою дитячого майданчика;
- б) вихідці із західних областей щорічно наймаються у нашому селі на збір врожаю;
- в) багато моїх знайомих працюють приватними підприємцями;
- г) Еміль Золя у творі «Жерміналь» описує тяжку працю шахтарів;
- д) на будівництві Байкало-Амурської магістралі використовували працю людей позбавлених волі;
- е) я кожного року беру участь у суботнику, який організовує правління нашого кооперативу.

Завдання 18.

Визначте, до якого виду соціальної дії, за М. Вебером, можна віднести наступні приклади:

№	Приклади	Цілерациональна	Ціннісно раціональна	Афектна	Традиційна
1	На міжнародних змаганнях футболісти збірної перед початком матчу виконують гімн своєї країни				
2	Щоб зварити юшку рибалка має піймає рибу				
3	9 травня ми вшановуємо усіх загиблих у війні хвилиною мовчання				
4	У деякі японські храми відвідувачі мають заходити босоніж				
5	Приймаючи присягу військовослужбовці клянуться у вірності батьківщині				
6	Ми удобрюємо ґрунт щоб росли красиві троянді				
7	Ризикуючи життям пожежники виносять із полум'я дитину				
8	Розсерджена матуся карає розбещене дитинча				
9	Отримавши хороші результати аналізів обстеження після довгого лікування, Олена кидається подрузі на шію				
10	Не маючи підручника вдома, студент іде працювати до читальної зали бібліотеки				

Завдання 19.

1. У своїй геніальній праці «Комедія» («Божественна комедія») [автор] об'єднує богословські, філософські, наукові та поетичні уявлення про світ, вводить елементи нових уявлень про людину як істоту, що належить «обом природам» – божественній і земній, говорить, що слід берегти і цінувати людину, бо однією з особливостей її душі є воля, яка може вибирати між добром і злом.

2. Величезною заслугою гуманістів була орієнтація на античну культуру. Духовну спадщину Греції та Риму вони застосовували для аналізу сучасності, запровадили критично-раціональний підхід до вивчення суспільних явищ, який витісняє містику, простий перелік фактів замінили концептуальним аналізом фактів та явищ життя.

Завдання:

Назвіть прізвище та ім'я автора, про якого йдеться в уривку № 1. До якого періоду формування протосоціологічних знань ми відносимо цього автора? Чим характерний цей період протосоціологічних знань? Імена яких діячів цієї епохи Вам відомі?

Завдання 20.

У творі «Про засоби проти щасливої і нещасної долі» [автор] говорить про наявність двох начал у людині – добродійності і долі (фортуни). «Людина прагне до щастя, якщо ж вона знаходить його в багатстві, то не досягає щастя, оскільки багатство породжує заздрість і зло».

Завдання:

Назвіть автора вказаної праці, який уславив своє ім'я також збіркою «Канцон'єре» та працею «Лист до нащадків».

До якого періоду формування протосоціологічних знань належить автор? Висловіть власну думку на погляд автора «Людина прагне до щастя...» Обґрунтуйте.

Завдання 21.

Один із античних авторів вважав, що держава виникає як природний поділ праці (або соціальних функцій): одні зайняті виробництвом і обміном матеріальних благ, інші – зміцненням могутності держави і її захистом, а треті – повністю зайняті управлінням. Раби не вважалися членами громадянського суспільства і не включались у систему суспільних відносин. Тому автор скрупульозно описує систему відбору і підготовки воїнів від їх фізичного загартування до духовного виховання і розумового розвитку. Найважливішим тут вважається виховання абсолютної єдності поглядів і бажання людини. Без такої єдності, на думку

автора, втрачається міць і монолітність держави. Його вислів: «Чи може бути... більше зло для держави, ніж те, що призводить до втрати єдності і розпаду на безліч частин? Чи може бути більше благо, ніж те, що об'єднує державу і сприяє її єдності?» Ця єдність прямо пов'язана з особливим типом особистості воїна, повністю позбавленого будь-яких приватновласницьких інтересів, сімейних і побутових проблем, на що налаштована і вся система відбору і виховання воїнів.

Завдання:

Про якого автора йдеться у наведеному тексті? Що Вам відомо про його протосоціологічну теорію? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 22.

Пріоритет філософа в управлінні державою визначається тим, що йому доступні загальні принципи буття (добро, справедливість, благо, краса), спираючись на які правитель може посилювати непохитну міць держави і її єдність. Тому любов до істини, осягнення глибинної суті буття, вічних ідей, розумність і справедливість дають право філософам (тобто найбільш підготовленим членам суспільства) керувати державою. Звісно, для цього потрібні особлива освіта, особливий відбір, вищий прояв діалектики мислення, чому і присвячені найкращі частини твору автора.

Завдання:

1. Про якого автора і який твір йдеться в уривку?
2. Що Вам відомо про теорію цього ученого, яка стосується соціологічних знань?

Завдання 23.

Гармонійне поєднання трьох складових частин суспільства (виробників, воїнів і правителів) забезпечує, на думку автора, ідеальне функціонування держави. «Тільки в такій державі, – пише він, – будуть правити ті, хто справді багатий, – не золотом, а тим, чим повинна бути багата щаслива людина: добропорядністю і розумним життям. Якщо ж бідні і неіміщі добиваються доступу до суспільних багатств, розраховуючи собі урвати шматок звідтіля, тоді не бути добру, влада стає чимось таким, що можна опротестовувати, і подібного роду домашня, внутрішня війна губить і учасників її та інших громадян».

Завдання:

1. Про яку теорію і якого ученого йдеться у наведеному уривку? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 24.

Сім'я, в концепції автора, виступає як політична, так і господарська одиниця, а також як регулятор майнових відносин. «Власність, – пише автор, – є частина дому, і придбання є частина сімейної організації: без предметів першої необхідності не можна не тільки добре жити, але жити взагалі».

На думку автора, людина – істота соціальна. Поза суспільством може жити лише недорозвинена або надлюдина.

Сенс життя людини – у досягненні блага через діяльність. Тільки розумна діяльність робить людину красивою.

Завдання:

1. Кому із античних авторів належать ці ідеї?
2. Що Вам відомо про теорії цього ученого?
- 3.

Завдання 25.

Порушення балансу сил між середніми, багатими і бідними сприяло переходу від однієї форми правління до іншої, від кращої до гіршої, від царства до тиранії, від аристократії до олігархії, від політії до демократії, а також від однієї поганої форми правління до іншої, ще гіршої, наприклад, від демократії до тиранії.

Перемогти ці крайності і загасити соціальні конфлікти (головним із яких є боротьба за владу) можна, на думку автора, тільки у тому випадку, якщо до влади приходять середні прошарки суспільства. «Найкраще державне спілкування – те, яке досягається за допомогою середнього елемента, і ті держави мають хороший лад, де середняки представлені в більшій кількості, де в кращому випадку, вони сильніші обох крайностей, або, в іншому випадку, кожної з них окремо».

Завдання:

1. Хто є автором висловленої концепції?
2. Що Вам відомо про інші теоретичні положення цього ученого?

Завдання 26.

Один із античних авторів у своїй протосоціологічній теорії виділяє три способи життя: Перший – грубий (зарозумілий) – коли люди під благом і щастям розуміють лише розваги і утіхи. Другий – державний – під яким достойні і діяльні люди розуміють повагу і пошану як мету життя. Третій – споглядальний спосіб життя.

Автор достатньо широко розглянув суто соціологічну проблему, як дозвілля і вільний час. Дозвілля – початок усього і умова розвитку порядності і політичної діяльності людини – істоти політичної і соціальної. Дозвілля – невід'ємна складова частина життя людини у зв'язку зі споживанням благ, відчуттям

задоволення, щастя, блаженства. Дозвілля – не просто вільний час, а час, заповнений різномірними заняттями: філософським спогляданням, іграми, вправами, забавами, що викликають почуття приємності і задоволення, мистецтвом, музикою, бесідами, спілкуванням. Дозвілля потребує багатьох предметів широкого вжитку, тому раби не мають дозвілля. Кількість і якість розваг залежить від форм державного правління. Щастя царів – у дозвіллі, тирані ж зацікавлені в його відсутності. Відсутність дозвілля автор пов'язує із бідністю.

Завдання:

1. Про теорію якого античного автора йдеться у наведеному тексті?
2. Що Вам відомо про цього ученого?
- 3.

Завдання 27.

Природа людини не ідеалізувалась автором, навпаки, людина в своїй природі поставала як жадібна, честолюбива й егоїстична істота. Ця природність була притаманна людині в її природному, додержаному існуванні, в котрому проявлялися дві крайності – прагнення до рівності і ворожнеча.

Люди, що мають від природи рівні якості, мають рівні права на все. Але у цій рівності закладена небезпека ворожнечі, бо для всіх не вистачає тих благ, на які люди можуть мати претензії, тому у вільному суспільстві, де немає верховної влади держави, права людини неминуче утискаються, в силу чого виникають постійні конфлікти між людьми.

Цей природний стан неминуче призводить до війни, в якій кожен відстоює свої права. Життя людей без спільної влади, що тримає усіх у страху, породжує стан, названий автором «війною всіх проти всіх».

Якщо суспільство довго змушене буде перебувати у такому стані, воно неминуче загине. Тому страх смерті і бажання миру необхідно ведуть людей до обмеження своїх прав на користь законів і верховної влади.

Суть цих законів у тому, що виробляється загальне правило, згідно з яким людині заборонено робити те, що небезпечно для її власного життя. Кожна людина в силу цього правила має прагнути до миру і самозахисту. На цій основі виробляється морально-правовий принцип: людина повинна задовольнятися такою мірою свободи по відношенню до інших людей, яку вона б допускала з боку інших людей по відношенню до себе.

Завдання:

1. Яку назву носить ця теорія і хто її автор? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 28.

Позначте в таблиці яким типам соціальної дії відповідають наведені нижче приклади. Аргументуйте свої відповіді, даючи визначення різним типам дій за Максом Вебером.

№	Приклад	Традиційна	Ціле-раціональна	Ціннісна-цілісна	Афектна
1	Сім'я прикрашає ялинку на Новий рік				
2	Водій, щоб уникнути аварії, різко гальмує				
3	Випускники шкіл покладають квіти до пам'ятника Т.Г. Шевченку				
4	Склавши іспити, студенти на radoщах перебігають дорогу, порушуючи правила дорожнього руху				
5	Туристи збирають у лісі хмиз, щоб розпалити багаття				
6	Школярі, поважаючи старість, допомагають людині перейти через дорогу				
7	На День учителя вихованці дарують педагогу квіти				
8	Солдат рятує прапор, ризикуючи життям				
9	На Свято Паски зустрічні вітають одне одного зверненням «Христос Воскрес!»				

Зразок екзаменаційного білета

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ по Вищому навчальному закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» від 8 липня 2015 року № 152-Н «Про запровадження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах»

Форма № П-4.01

Вищий навчальний заклад Укоопспілки „Полтавський університет економіки і торгівлі”

Ступінь/освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
Напрямок підготовки/Спеціальність всі спеціальності (денна форма навчання)
Семестр I та II
Навчальна дисципліна соціологія

Екзаменаційний білет № 1

1. Особливості предмета і об'єкта соціології як науки.
2. Система освіти, її соціальні функції.
3. Практичне завдання (додаток до білету)

Екзаменатор

С. Ж. Везомська

Завідувач кафедри

В. Ю. Стрельніков